

РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG SVIT

річник 1, число 2, новембер 2003
I. évfolyam 2. szám, november 2003

Бисіда из А. Гейзером
Beszélgetés Heizer Antallal

Русинський День у Вацови
Ruszin Nap Vácott

Антоній Годинка:
Книга кириличных документув Русинув Мадярщини

Стріча председателюв ВМС из міністром
Пейтером Кішшом

Az OKÖ elnökeinek találkozója Kiss Péter miniszterrel

A pályázat nyertesei

Elbírálták a kisebbségi önkormányzatok informatikai infrastruktúrájának fejlesztése címmel (IHM-ITP-12) meghirdetett pályázatokat.

A pályázó kisebbségi önkormányzat legalább egy, az adott kisebbség nyelvét beszélő tagjának vállalnia kell a pályázati tájékoztatóban megjelölt informatikai tanfolyam elvégzését. Amennyiben az adott kisebbségi önkormányzat valamelyik, az adott kisebbség nyelvét beszélő tagja rendelkezik ECDL vagy OKJ-s számítástechnikai bizonyítvánnyal, úgy mentesülhet a tanfolyam elvégzése alól. A tanfolyamot az IHM a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztériummal történő együttműködése keretében koordinálja.

A pályázónak vállalnia kell továbbá, hogy a 249/2000. (XII.24.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint a hatályos, erre vonatkozó jogszabálynak megfelelő beszámolót elektronikus formában készíti el.

A támogatást elnyerő pályázó vállalja, hogy a megnyert eszközöket ott helyezi el, ahol tevékenységét kifejti, és biztosítja az adott kisebbségi önkormányzat összes tagjának az eszközökhöz való hozzáférést, ezzel elősegítve a kisebbségi önkormányzat munkáját. Támogatott vállalja, hogy anyanyelvén beszámolót készít a támogatás felhasználásáról legalább egy A4 méretű oldal terjedelemben, elektronikus formában, 2 éven keresztül évi egy alkalommal, és azt eljuttatja az adott kisebbség országos önkormányzatához.

Ezen felül a pályázó kötelessége, hogy a pályázaton elnyert eszközökre biztosítást kössön, és azt legalább két éven keresztül fenntartsa.

Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Aszód

Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Gyömrő

Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Vác

Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Komlóska

Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Sárospatak

Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Miskolc

Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Pécs

Bp. VI. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Bp. VII. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Bp. VIII. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Bp. IX. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Bp. X. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Bp. XVIII. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Bp. XX. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Bp. XXI. ker. Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

Gratulálunk a nyerteseknek!

Még módosíthatók a nemzetiségi tételek a költségvetésben

nyilatkozta Heizer Antal, a Nemzeti Etnikai Kisebbségi Hivatal (NEKH) elnöke. Mint elmondta, az országos önkormányzatok elnökei november 4-én találkoztak Kiss Péter miniszterrel, ahol megvitaták a nemzetiségeket érintő költségvetési tételek módosítási igényeit is. Elismerve ugyanakkor, hogy jelenleg nem tud olyan kisebbségi költségvetési előirányzatot említeni, amely legalább a reálértékét megőrizné jövőre; legjobb esetben is csak nominálérték-fenntartás szerepel a törvényjavaslatban. A leginkább súlyosnak azt tartja, hogy a közösségi célokat szolgáló keretek is csökkennek: ilyenek a kisebbségi közalapítvány, az NEKH elnök intervenciók kerete, az intézményfenntartási előirányzat; de például az Országgyűlés szervezet-támogatási kerete sem nő harmadik éve. Ez azt eredményezheti - tette hozzá Heizer Antal, - hogy megtorpanhat az országos önkormányzatok intézményalapítási és -átvételi folyamata. Mivel idén a rendelkezésre álló 440 millióból 200 milliót felhalmozási célokra különítettek el, a már átvett intézmények fenntartása jövőre nem kerül veszélybe, de a bővítés lehetősége kisebb lesz.

Ezek mind együtt kedvezőtlen tényezők - mondta a NEKH elnöke, de hozzátette, hogy nem kell feladni az alternatív források felkutatását és kihasználását. Példaként említette az Európai Unió különböző előcsatlakozási alapjait, melyeknél már eddig is több sikeres nemzetiségi program kapott támogatást. A pályázatok elkészítéséhez a nemzetiségi szervezetek is igénybe vehetik az ingyenes Regionális Szolgáltató Irodák segítségét.

Heizer Antal fontosnak tartja, hogy a források felhasználása ésszerű, tervezett és fokozatos legyen; ahol már létezik közösségi ház hálózat, ott nem biztos, hogy újabb ingatlanvásárlásokra van szükség. Azt kell végiggondolni, hogy ha ez a hálózat létrejön, azt nem csak egy évre kell tervezni, fenn is kell tartani.

Русини на тренінгови по комуникації.

С 16-18 октобра у селови Богач што пила Мезывкывешда одбывся тренінг комуникації "Меншыни в Евро Унії та й самоуправленіє меншыни", котрый був організований депутатами Русинської меншыни XVI-района. Учасники мали честь зустрітися з выступаючими, котрі обернули увагу на історичну основу Евро Унії от 1951 году до нинішного дня. У темі "Політика меншыни в Евро Унії" докладчик Жембері Ласлов - економіст та спеціаліст по ЕУ, по простому заінтересовав учасників приймати участие по темі та й ведно і консультуватися. У розговорі розібрали й теми: "Міснї оцінки ресурсів та й техника вводу наружных ресурсів". Межи докладами проводився тренінг по комуникації в ігровій формі, котрий проводила журналістка Емілія Бакура. Стратегію планування Русинської Оброди в будучем і консультації по сій темі, провели Ласлов Жембері та й Жужана Штіллер. Докладчики наводили депутатів на вто, што ясное будучее будуть мати лем тоті меншыни, котрі сплочено будуть добиватися свого, для себе и свого покоління.

Валерія Моріляк

Az országos kisebbségi önkormányzatok elnökeinek találkozója Kiss Péter miniszterrel.

A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek országos önkormányzatainak elnökeivel találkozott 2003. november 4-én Budapesten Kiss Péter, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter. A miniszterelnök és a kisebbségi önkormányzati elnökök közötti megállapodásnak megfelelően, a Kormányban a nemzetiségekért felelős miniszter évente legalább két alkalommal találkozik a kisebbségi vezetőkkel. A mostani tanácskozást megelőzően, 2003. április 29-én volt hasonló megbeszélés.

A Kormány 2003. október 18-ai ülésén fogadta el a kisebbségi törvény és a kisebbségi választójogi szabályozás koncepcióját. Az Igazságügyi Minisztériumban és a Belügyminisztériumban, a Miniszterelnöki Hivatal koordinációja mellett, az esélyegyenlőségi miniszter bevonásával, gyorsított ütemben folyik a törvénymódosítási javaslat szövegezése, melynek eredményeként november második felétől immár a konkrét normaszövegekről újabb egyeztetés lesz a kisebbségi önkormányzatokkal. Ezzel párhuzamosan, Szabó Vilmos politikai államtitkár vezetésével, elkezdődik a koncepció alapján a négy-párti egyeztetés.

A találkozón megvitatták a hazai kisebbségek költségvetési támogatásával kapcsolatos kérdéseket is. Kiss Péter kancelláriaminiszter tájékoztatta a kisebbségi vezetőket a 2004. évi költségvetés kisebbségi vonatkozású tervszámairól. Kiemelte, hogy a valós igényekre épülő, a nemzetiségek kulturális autonómiáját szolgáló programok megvalósításához a Kormány a jövőben is biztosítani kívánja a szükséges pénzügyi forrásokat.

A tanácskozáson szó esett az Európai Unió támogatásokról, vagy más, nem nevesített költségvetési tételekből (Nemzeti Kulturális Alapprogram, Civil Alapprogram, informatikai fejlesztés) a kisebbségi programok megvalósítása érdekében bevonható forrásokról is.

A 2004. évre tervezett költségvetési előirányzat és az egyéb támogatási lehetőségek

Fejezett, előirányzat	2004. terv. mill. Ft.
Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat	27,2
Konfliktuskezelő és jogvédő alap	20,5
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal	363,7
MNEKK	500,0
Kisebbségi koordinációs és intervenciós keret	55,5
NEK szervezetek működésének támogatása	110,0
Oktatási Minisztérium	
Nemzetiségi, etnikai kisebbségi feladatok támogatása	330,0
Nemzetiségi feladatok támogatása	560,0
NKÖM	40,0
BM	
Helyi kisebbségi önkormányzatok működésének általános támogatása	1 254,6
Kistélepülések oktatási többlettámogatásából	1 850,4
Kisebbségi nyelv oktatásra	6 608,8
Nemzetiségi óvodák és iskolák támogatása	340,0

Содержаня

Tartalom

Dr. Mikóházi István

Beszélgetés Heizer Antallal, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökével*стр.* 4-5

Др. Маріанна Лявинец

Русинський день у Ваці*стр.* 6-7

„Три Манайла” у XX районі*стр.* 7

Bubnó Tomás karnagy

Angyalok és angyalkák. Egyházzenei hírek.....*стр.* 8

Проф. Др. Иштван Удворі

Антоній Годинка:

Книга кириличних документув Русинув Мадярщини*стр.* 9-10

Hodinka Antal Egyesület*стр.* 11

Fatemplomok*стр.* 11

Жаткович Юрий Калман

Етнографічний очерк угорських*стр.* 12

Boniszlávszky Tibor

Zádor Dezső emlékest a művész

90. születésnapja alkalmából. *стр.* 13

Для діточок*стр.* 14

Катехизація по матеріалам „Малого греко-католического Катехизма про русинські діти”*стр.* 14

Михаил Алмашиї

Осінь у подкарпатських селах

.....*стр.* 14

Новини*стр.* 15

Русинська кухня*стр.* 15

Beszélgetés Heizer Antallal, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökével

Az Országgyűlési határozat szerint, a Kormánynak ez év végéig kell benyújtania a Parlament számára a Kisebbségi törvény és az ezzel összefüggő kisebbségi választójogi törvény módosításával kapcsolatos javaslatait. Ez azt jelenti, hogy az Országgyűlés, a saját ütemtervének megfelelően, legkorábban a tavaszi ülészakon tárgyalhatja e törvénymódosítási csomagot. Minden bizonnyal erőteljes munka folyik a Kisebbségi Hivatalban is. Tudják majd tartani az előre meghatározott ütemtervet?

A Kormány a törvény módosítások koncepcióját 2003. október 18-ai ülésén elfogadta, és a mai nappal, november 14-én postáztuk a kisebbségek országos önkormányzatai és a közigazgatás szereplői részére a Kisebbségi törvény módosítására vonatkozó, most már **szövegszerű törvényjavaslatot**. A kísérő levélben azt kértem az országos képviselitektől, hogy két héten belül adjanak véleményt. Úgy gondolom, ez az idő elégséges arra, hogy egy **belső egyeztetést lefolytassanak**, hiszen nekik is érdekük, hogy legkésőbb december elején, már a véleményüket is figyelembe véve, kerüljön be a törvényszöveg-javaslat az igazgatási államtitkári értekezletre, illetve ezt követően, a Kormány elé. Ez tehát az ütemezés. Szeretném megemlíteni, ami ezzel összefüggésben nagyon fontos, hogy az **Országgyűlés Emberi Jogi Bizottsága részéről**, - amely az országgyűlési határozatot is kezdeményezte, - rendkívül pozitív támogatást érzek, mind ellenzéki, mind kormányoldaltól. Ez talán nem véletlen, hiszen a munkánk során messzemenően figyelembe vesszük az előző ciklus során kidolgozott tervezeteket. Ezért is bízom abban, hogy a **szükséges 2/3-os támogatás** az országgyűlési szakaszban is megteremtődik a törvényekkel kapcsolatosan. Tényleges hatályba lépő jogszabályok a jövő év közepétől várhatók.

A készülő törvénymódosítás kisebb terjedelmű lesz, avagy alapvetően kívánja megváltoztatni a jelenlegi jogszabályokat?

Nagy jelentőségű módosításokat tervezünk és az új választójogi jogszabályok kialakítására is sor kerül. Tervezetünk szerint a kisebbségi **választójogi törvény egy önálló törvényben** kerül meghatározásra, ezzel is biztosítva, hogy világosabb, átláthatóbb jogszabályok legyenek e téren. Szeretnénk kiszűrni a Kisebbségi törvényből a más törvényhelyekre való „utalásos” rendszert, és helyette be kívánjuk emelni azokat az új, konkrét szabályokat, amelyek alapján tevékenykedhetünk. Valójában **két egységes törvény van születőben: a Kisebbségi törvény és a Kisebbségi választójogi törvény**. Mindkettőbe igyekszünk a lehető legtöbb új szabályt beemelni, ami nem zárja ki, hogy bizonyos utalások más törvényekre, azért lesznek, de a korábbiakhoz képest mindenképpen csökkenteni szeretnénk az ilyen eseteket.

Melyek a hatályos Kisebbségi törvény kritikus pontjai, amelyek a tízéves gyakorlati tapasztalatok alapján sürgőssé tették a törvény módosítását?

Az elmúlt tíz év tapasztalata mindenképpen az, hogy annak idején a Kisebbségi Kerekasztal által rendkívül jó szándékkal kidolgozott törvényjavaslat gyakorlati

megvalósulása nem minden esetben történt úgy, ahogyan a szakértők azt gondolták. Ennek egyik eleme a választójogi jogszabályok. Ki gondolta volna 1992-93-ban azt, hogy úgymond **jó üzlet lesz kisebbségi képviselőnek lenni**. Vagy azt sem látta senki előre, hogy a rendszer annyira felfejlődik tíz év után, hogy valós pénzeszközök, valós lehetőségek állnak majd rendelkezésre a kisebbségi közösségeknek ahhoz, hogy saját közösségi életüket fejlesszék. A 98-as választások előtt szinte alig volt tapasztalható jelentősebb visszaélés. De ahogyan egyre több pénz került a kisebbségi önkormányzatokhoz, annál inkább egyre erőteljesebben jelentek meg a „törvénytelenések”. A baj ott van, hogy a törvény **nyitva hagyott bizonyos kiskapukat**, és a részletszabályok hiányosságait kihasználva, olyan személyek is előbukkantak, akik nem tartoznak a kisebbségi közösséghez. Ezek a káros jelenségek különösen a 2002-es választás alkalmával szinte **botrányosan felerősödtek**, de egyes közösségek esetében ezt már 98-ban is tapasztalni lehetett. Nemcsak a közvetlen kisebbségi választójog területén, hanem a települési önkormányzatokba, kisebbségi kedvezményrel való bekerülés lehetőségével is többen visszaéltek. Nemcsak személyekről beszélek, mert a tapasztalatok azt mutatják, különösen a helyi választások során fordult elő, hogy különböző politikai erők is megmozdultak és éltek vissza a kisebbségek számára biztosított lehetőséggel.

Hogyan próbálja a törvénytervezet ezeket a visszasságokat megszüntetni?

Az október 18-án elfogadott kormányzati koncepció egyértelműen fogalmaz ebben a kérdésben. A jogszabály előterjesztő a **kisebbségi választójogi névjegyzék** bevezetésével kívánja megoldani a kérdést, vagyis alapvetően egy új rendszert alakít ki a jelenlegi választási szabályokhoz képest. Azért mondom, hogy a koncepció ebben a témában egyértelműen fogalmaz, mert a kisebbségi közösségek egy részének féltelmei vannak az új rendszer iránt. A Kormány ezért úgy döntött, hogy a részletszabályok kidolgozásánál, a **novemberi-decemberi egyeztetéseink alkalmával**, további tárgyalások szükségesek mind az országos önkormányzatokkal, mind a kisebbségi és az adatvédelmi ombudsmannal, és természetesen a közigazgatás és a politika szereplőivel.

Mennyiben hozhat újat a törvénytervezet elfogadása a jelenlegi választási rendszerhez képest?

A jelenlegi törvények szerint a választás egy elektori, közvetett választási rendszer. Abban már az előkészítő tárgyalások során is egyetértés volt a kisebbségi közösségek többségével is, hogy ezt **az elektori rendszert egy közvetlen és egy arányos választási rendszer kell hogy felváltsa**. Ennek megfelelően, várhatóan egy kisebbségi névjegyzékes alapon, helyi szinten hasonlóképpen történnek majd a választások mint jelenleg. A területi, vagyis megyei szinten a kisebbségi jelölő szervezeteknek lesz jelöltállítási joga és az ő listái versengenek majd. Országos szinten, bizonyos feltételekkel, ugyancsak a kisebbségi jelölő szervezetek listái versenghetnek és döntik majd el, hogy milyen arányban, kerül összeállításra **tehát matematikai alapon** - az országos önkormányzat.

Kinek lesz a feladata, hatásköre a kisebbségi névjegyzék elkészítése?

Új fogalmak kerülnek bevezetésre a kisebbségi törvénybe. Például a **kisebbségi jelölő szervezet**, mint új fogalom. De a jelenlegi tervezet szerint még ezt megelőzően kerül sor egy nagyon fontos új jogintézmény bevezetésére. A Kisebbségi törvényben ma van egy lebegő fogalom. A kisebbségi közösség által **történelmileg lakott település**. Ezt a fogalmat a hatályos törvény nem tölti meg tartalommal. Mi azt szeretnénk, ha az **országos önkormányzat joga lenne az adott települések listájának meghatározása**, ahol az adott népcsoport tagjai, tradicionális közösséget alkotva élnek. Azt javasoljuk, hogy a választások előtt egy évvel, vagy a törvény hatályba lépését követő meghatározott időn belül, az országos önkormányzat dönt arról, az országban mely települések, Budapesten mely kerületek tartoznak például a ruszin közösség által tradicionálisan lakott települések közé.

Mik lesznek ezeknek a meghatározásoknak a jogkövetkezményei?

Az első mindenképpen az, hogy kisebbségi választást csak ezeken az előre meghatározott településeken tarthatnak majd. Ennek a rendszernek előnye az is, hogy a kisebbségi választások a jövőben jóval olcsóbban bonyolíthatók majd le mind eddig, mivel a rendszert nem kell az ország egész területére, teljes körűen felállítani. A megtakarítást majd a választói névjegyzék összeállítása során, az országos önkormányzatoknak lehet adni, hiszen a névjegyzék összeállításának anyagi-pénzügyi követelményei is lesznek. Ez tehát egy fontos **új eleme lehet a választásnak**. Hosszú távon, ha ehhez a települési körhöz egyéb jogkövetkezmények is fűzhetők, pl. itt indítható kisebbségi oktatás, vagy itt lehet kiemelt kulturális támogatást kapni, akkor elmondhatjuk, hogy a hazai jogrendszer elmozdulhat a **területi típusú autonómia irányába**. Ma perszonális, személyi jogú kulturális autonómiánk van. Mi azt szeretnénk, hogy ne a jogszabály, vagy az állam mondja meg, hanem a kisebbség legitim választott szerve, hogy kik a kisebbség tagjai, melyek a kisebbségek által tradicionálisan lakott települések. Ezzel a területi autonómiával koncentrálni lehetne ezekre a településekre a forrásokat, vagyis a valós közösségek kiemelt támogatáshoz juthatnak. Tehát előtérbe kerül két új fogalom és bevezetésre kerül két jogintézmény. A jelölőszervezet és a történelmi település jogintézménye.

Térjünk vissza a névjegyzék fogalmához és ennek gyakorlati megvalósulásához.

A névjegyzék témájában szeretném előrebocsátani, nagy valószínűséggel az elkövetkező hetekben részletes viták lesznek e témában, a vitára bocsátott előterjesztésben a mi elképzelésünk szerint a névjegyzék összeállítása az országos önkormányzatok hatásköre lesz. Eszerint az országos önkormányzatok **hatósági jogkört fognak gyakorolni**. A gyakorlatban az országos önkormányzat által megbízott helyi bizottságok és munkacsoportok fognak javaslatot tenni, a kérelmek alapján, a választói névjegyzékbe való felkerülésre. A határozat, azaz a névjegyzékbe történő felvétel már az országos önkormányzat hatáskörébe tartozik majd.

Gondol-e az új jogintézmény arra, hogy a különböző érdekcsoportok egymással szembekerülhetnek. Milyen jogorvoslati lehetőségek állnak rendelkezésre majd?

Ez valós gondként jelentkezhet. Tisztában vagyunk

azzal, hogy a kisebbségi közösségek egy része megosztott és különböző érdekek érvényesülnek. Ezeket egyféleképpen lehet kiküszöbölni. Az országos önkormányzatok hatósági döntésével szemben megfelelő jogorvoslatot kell biztosítani első körben a határozatot hozó szervnél, ezt követően pedig **bírósághoz is fordulhat a sérelmet szenvedett fél**. A félnek jogában áll majd bizonyítani, hogy pl. ő a ruszin és kérése ellenére településüket nem vették fel a választói listára vagy kihagyták a névjegyzékből. Ez a jogorvoslat tehát mind a települési lista felállításakor, mind pedig a névjegyzékre történő felkerüléskor is érvényesíthető. Nyilván ezek a kérdések nem lesznek egyszerű eljárások, az igazságszolgáltatásnak is idő kell, hogy erre felkészüljön, hiszen ezen területen nincsenek precedensek.

Hogyan fogalmaz a törvényjavaslat a kisebbségek szervezeteit illetően. Szűkülnek, avagy bővülnek majd a szervezeti formák?

Már az előző ciklus végén kidolgozott un. Hargitai tervezetben is szerepelt a területi kisebbségi önkormányzat létrehozásának lehetősége. Úgy gondolom, hogy **lehetőségként kisebbségeknek meg kell adni, hogy területi kisebbségi önkormányzatot hozzanak létre**. Amelyik közösségnél erre nincs szükség, mert meg tudja szervezni magát országos szinten, ott nem kell létrehozni. De a nagy létszámú közösségeknél, ha erre igény mutatkozik és van mögötte valós szervezeti háttér, akkor ezeknek a szervezeteknek a létrehozását elő kell segíteni. Azért használom a területi szót, mert a hazai közigazgatás fejlesztés alatt áll, és lehetséges, hogy néhány év múlva **régiókról fogunk beszélni**, nem megyékről. A törvénymódosítási javaslatba tehát ezért került be a „területi” elnevezés, hogy a későbbi átalakulás miatt ne kelljen a törvényt módosítani, ha majd átalakul a közigazgatás rendszere.

Maradnak-e a fővárosi önkormányzatok?

Nagyon komoly vitáink voltak a fővárosi önkormányzatokat illetően. Kellenek vagy nem kellenek?! Ha a kerületi szintek maradnak, nincs szükség a fővárosra, ha a főváros marad, nincs szükség a kerületi szervezetekre. Ervek pro- és kontra elhangzottak. Mi úgy gondoljuk, **ezt is bízzuk a közösségekre**. Maradjon meg a budapesti szint létrehozásának lehetősége és maradjon meg a kerületi szint létrehozásának lehetősége is. Ahol a névjegyzékbe megfelelő számban feliratkoztak emberek, jöhesse létre kisebbségi önkormányzat. Mivel a magyar közigazgatás rendszerében a főváros egy különleges szerepet tölt be, a kerületeknek vannak komoly döntési kompetenciáik, és mivel Budapest nagyon komoly támogatást nyújt a kisebbségek számára, úgy gondolom, ezzel a lehetőséggel élni kell. **Amennyiben persze az adott kerületben élnek az adott közösséghez tartozó állampolgárok**.

Milyen stádiumban van a kisebbségek parlamenti képviselőinek kérdése?

Kiss Péter államtitkár november elején találkozott a kisebbségi országos elnökökkel és világosan leszögezte, hogy a Kisebbségi törvény és a választójogi törvény elfogadását követően azonnal elkezdjük az egyeztetést. Tehát ez a 2004-es esztendő témája lesz. A kérdés lényege az: **ki fogja bejuttatni a Parlamentbe a kisebbség képviselőjét?** Az országos testület, vagy közvetlenül a választók? De ez még egy újabb beszélgetést.

Dr. Mikóházi István

Русинський день у Вацови

8 новембра, у неділю, у сись прекрасний осінній день, русины Ваца організували вичур, на котрому представили свою культуру, историю, традиції, русинську кухню. Изойшлося доста много, народа.

Вера Гріц

Прийшли из Осовда, Будапешта, Кішварды, Дунокесі, Дёмрёва и из инших міст. Вичур відкрила председатель ВРМС Вера Гріц. Она привітствовала гостей и пожелала всім приятно провести час. За тым зазвучали знакомі мелодії „Карпатського ескіза” знамого композитора Д. Задора, котрый булу часть своєї жизни провів у Ужгороді на Пудкарпатю и дуже много зробив для сохранения и пространства русинського фольклора. „Карпатський ескіз” був исполнений музыкальним ансамблем, руководителем котрого являється извісний музыкант Т. Бониславський.

У другуй части вичура музыканты из успіхом исполнили „Гуцульську фантазію” І. Мартона и „Пудкарпатський русинський танець” Е. Кобулея.

Уже не первый раз Вацовське Русинське Самоуправленіє, председателем котрого є Андрея Ілько, організувало велике мероприятие, де усі могли почувствовати свою принадлежность до славного невеликого народа, котрый называється „Русины”. Русины на протяженіи многих столітій сохранили свій идентитет и менталитет. Сесе тверження было лейтмотивом выступлення председателя Общества им. А. Годинки проф. А. Лявинеца. Вун сказав, што русинув часто изображали як бідний, малокультурный народ, котрый лем знає вівці пасти або занимаєсь земледілієм. Айбо русины є народ, котрый внес доста немалый вклад у світову науку и культуру. Пудкарпатські русины од момента перехода маляр через Веречанський перевал жили уєдно из мадярями. Многому научилися од маляр, но и многое дали їм, и не лиш їм, а и другим народам, уєдно из котрыми жили. Стоить лиш назвати имня извисного медика академика Ивана Орлая, родом из Хуста, котрый начав

Антоній Лявинец

свої науки у Ужгороді, за тым у Нодьороді, Пешті и закунчив у Петербурзі. Был извісним ученым, педагогом, общественным діятелем. Далше М. Балудянський, родом из Нижній Ольшавы (Земплин), доктор права, педагог, учился у Кошицах, Вені, став професором у Будапешті. Його вклад у розвитіє науки, образования, системы державного управления Росії усе буде предметом гордости русинув. Такими же знаменитыми были П. Лодій, Ю. Гуца-Венелин, котрый написав болгарам їх историю и многи други, котрым пришлось жити и заниматься просвіщенієм и науков у других державах.

Період 40-60 роков XIX столітія, продовжав др. А. Лявинец, - є періодом начала русинського возродження, центральною фігурою котрого был А. Духнович священик, літератор, историк, педагог. Основнов задачов русинув вун считав просвіщеніє, у широкому смыслі слова, котрому посвятил весь живот. Мож довог продовжати список будителюв: Е. Фенцик, А. Кралицкий, А. Митрак, И. Сильвай, Ю. Ставровський-Попрадов.

Александр Купар

У конці XX столітія жили и творили такі знані учені, як А. Годинка (родився у Ладомирові, вырус у Сокирниці), життя котрого тісно было повязано из русинством. У Мадярщині А. Годинка извісний як автор многочисленных исторических, церковно-духовных работ по исторії Пудкарпатської Руси: „Исторія мукачевской греко-католической епархии”, „Утцюзнина, газдувство и прошлость южно-карпатських русинув”. Його труды издавалися на німецькому, французькому, англійському языках. Много робив А. Годинка по русинському фольклору. Выдав зборник „Сто наших співанок”. У слідуючому році общество им. А. Годинки буде отмічати 140 роков из дня рождения нашего знамого ученого. Мож бы ищи много говорити про знамых малярув, поетуов и писателюв, дохторув, котрі своїов работов доказувуть наш менталитет, нашу принадлежность до центрально-європейської культуры.

Русины у силу склавшихся обстоятельств живут розсіяно по всім світі. И де бы русин не был: у державах Европы, або Америці, вадь на других континентах, вун усяде не послідний чоловік. Много было и є ученых, котрі не лем училися у других, айбо и передавали другим свої знанія. Русины не асимілювалися, а інтегрувалися. Сяков мыслів закунчив свій доклад др. А. Лявинец.

Говорити про культурні цінности русинського народа мож много. Одним из уникальных шедевров Пудкарпатя є деревляні церкви, про исторію їх построснія, філігранну неповторну архітектуру, про їх роль у культурному и духовному животі села, про їх строителюв, простых сільских столярюв, говорив архитектор др. А. Купар. Вун представив ксерокопії из графіки сих церковей, при чому майже из каждого района на Пудкарпатю. Усі могли увидіти и вспомнить тоті деревляні шедевры. Айбо не лиш про вто говорив др. А. Купар. Вун розказав, што из 500 церковей, котрі были

побудовані на Пудкарпатю на протяженію 250 рокув, обсталоя лем коло 150-ти, и многі из них у критичному, мож казати, у полурозрушеному состоянію. Їх треба якнайскорше спасти, бо не обстанеса и їх сліда для исторії, для потомкув. Завто и був організований міжнародный фонд „За спасеніє деревляных шедеврив Пудкарпатя». Робота сего фонда націлена на вто, обы изобразити средства для консервації и реставрації храмув, сих цінностей світового значенія. Интересным на вичорі было

Маріанна Лявинец

выступленіє др. Павла Мейсароша. Вун розказав про свого знаменитого діда, про першого историка Пудкарпатя Кароля Мейсароша. Кароль Мейсарош родився у Гайдудорогу. Учився у Дебрецені, Пейчі, Пешті. У період революції 1848-1849 рр. принимав участіє у студенчеському движенію. У 1850 р. перебрався из столиці у Ужгород, де займався адвокатськов практиков. Вун признавав автохтонность русинув, за што достав критику од мадярських радикалув. Издав книгу по исторії русинув Мадярицины, исторію Ужгорода, основав типографію у Ужгороді, де издавав газети „Kárpáti hírnők", „Ungvári hírlap".

Завершився вичур представлєнієм русинської кухні, сокашув їдіня, котрі обсталися до типирь, и булша часть русинув їх додержує. Про сесе розказала др. М. Лявинец. У русинув принято соблюдати пуст ищи и типирь перед Руздвом и Великоднєм. Розказала які стравы звыкли варити и печи у пуст и на сято, як

соблюдають ритуал сятого вичура, які продукты є основов русинської кухні. Її доповнила представителька старшої генерації Йоли нинія Чегиль.

Айбо слова-словами, а то, што было на столі, говорило самое за себе. Были там и шонка, пікниця, голубці, колючена пасуля, токан из брынзов, крумпли печені из солонинов. А шютемині не мож и описати, такі были файні и на вид, и на вкус. Гости покоштовали ушитко, усім ушитко смаковало. А головным было тото, што люди могли свободно общатися еден из другим, поговорити, повспоминати, які тото были файні традиції, як їх додержовали у русинських родинах. И є ищи штось, што не мож не отмітити - а тото активное участіє молодого покоління на таких, ставших уже традиційными серед русинув Мадярицины, вечерах.

Павел Мейсарош

У Ваці активно роблять у Самоуправленію молода пара Манайлув. Они організовали уже ни єдну выставку, ни єден вичур из концертом, а недавно и благотворный концерт у пользу деревляных церков.

Пожелаєме їм и далше так активно робити, бо молодшое поколініє достало добру основу и може далше робити многое по сохранию и розвитку русинської культури.

музыкальный ансамбль Т. Бониславського

Маріанна Лявинец.

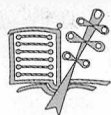
„Три Манайла” у XX. районі

У файному невеликому парку Пештержийбета 4 новембра одбылося открытіє выставки „Три Манайла” у поміщенію „Арт кафе” Выставку організовало Русинське Меншиновоє Самоуправленіє XX района (предсідатель Федор А.) Выставку открыла председа Вседержавного Русинського Самоуправленія В. Гіріц. Представив династію малярив Иван Манайло. Вун розказав про творчество Федора Манайла, одного из найзнатых малярив Пудкарпатя, про квартиру-музей Федора Манайла у Ужгороді. Крім того, представив свої работы и работы своего сына - Андрия Манайла.

Выставки сих извістных малярив одбылися у V. районі Будапешта, у Ваці, а типирь из їх искусством мавуть возможность познакомитися жителі XX. района. На выставці присутствовали представителі русинських самоуправленій других районув Будапешта, їх знакоми и родичі. Обстановка была родинна, тепла. Самое настроєніє у всіх было доброе, бо коли чоловік стрічаєся из красотов, то стає чистішим, одходить от проблем типирішнього дня, стріча из прекрасным обогащає душу.

(Картини трьох Манайлів на обкладиці).

Angyalok és angyalkák

Mint egy angyalka - mondjuk a kis csöppségekre, **angyalarc** szép, szabályos, kellemet és bájt sugárzó személyeknek jár e bók, **légy őrzőangyalom** kérleli sokszor egyik szerető szív a másikat, **kisangyalom** nagyon is evilági, hús-vér emberek nótázásában halljuk sokszor a felkiáltást, mely közben persze senki sem gondol a testnélküli, transzcendens erők magasztos szellemiségű egyedeire...

Az angyal szó azonban - akár vallásos, akár profanizált értelemben használjuk ezen elnevezést tudatunk mélyén mégiscsak egyféle fogalmat takar: olyan lény, olyan társ, vezető és óvó barát, aki segít és őriz, bizalmasunk, titkaink tudója, lelkünket erősítő pártfogó.

Persze azt is tudjuk, hogy az „angyalsággal” felruházott emberi lényekre csak ideig-óráig érvényes rajongó megállapításunk: a csöppség felnő, s tudjuk, hogy nem (mindig) marad angyal, valakinek aztán kisangyala is lesz, ám az angyalarc is sokszor álarc csupán...

Akik viszont egész életünkben kiérdemlik bizalmunkat, azokról **Aranyaszájú Szent János** így ír: „Isten megparancsolta, hogy a legfelsőbb erők a földön tartózkodó embernek szolgáljanak, a képmás hasonlósága miatt,

amelybe öltözött az ember.” Embertársaink és magunk gyarlóságait ismerve ez a szolgálat bizony nem is lehet olyan egyszerű. Az angyalok azonban alázattal és szeretettel teljesítik feladatukat, nem nézve azt, hogy valóban „angyal” jutott-e nekik - Isten rendelése szerint - az emberi nemből.

November 8-án ünnepli a bizánci egyház **Szent Mihály és Gábor főangyal és a többi égi erők** emlékeztétét. A legnagyobb ünnepek közt tartjuk számon e napot. Szentartásunk gyönyörű énekei hozzájuk méltóan zengik a himnuszokat: „Fővezérek... az egész földkerekséget a hármassnapú dicsőség fénysugaraival elárasztjátok, szüntelen énekléssel a háromszoroszent himnusz zengitek...”, avagy egy másik helyen: „Angyalaid, Krisztusom... a magasságban a te éneklőid, és terveidnek szolgálói, kik teáltalad küldetve fölvilágosulást ajándékoznak a mi lelkünknek...” (litiai sztechirák részletei).

Rohanásunkban bizony sokszor megfélekedünk róluk, nem gondolunk pártfogó segítségükre, s ezáltal az isteni Üdvöngöztetés lényeges elemét hagyjuk figyelmen kívül... Kár. Próbáljunk néha befelé is hallgatni, s nem csak a vélt (ügyeletes) „angyalok” vélt (idővel szétmálló) igazát szajkázni...

Egyházzenei hírek

December 2-án, kedden este fél nyolckor a Szent István Bazilikában a szláv-bizánci egyházzene egyik legszebb alkotása hangzik el. **Szergej Rahmanyinov Vszenoscsnoje bdenyje** (Egész éjszakai virrasztás) c. művének 1915-ben volt az ősbemutatója. Magyarországon először a **Tomkins Énekegyüttes** énekelte ezt a különleges szépségű zeneművet 1986. március 16-án, s most, 17 évvel később, az együttes ezzel a hangversennyel ünnepli fennállásának negyedszázados jubileumát. Az est dirigense a Liszt-díjas karnagy, az együttes művészeti vezetője, **Dobra János** lesz. Rachmaninov, a világszerte ünnevelt zeneszerző, zongoravirtuóz és karmester előtt is tisztelegnek a koncerttel, hiszen kettős évfordulója van az idén: születésének 130., halálának 60. évfordulója.

A mű gyönyörű dallamai és hangzatai az ősi szláv egyházzene, a znamennij roszpev melodikájából származnak, és sok száz év magas szintű szláv egyházzenejének szintézisét alkotják. **Rachmaninov**, aki 1917-ben emigrálni kényszerült Oroszországból, végül Amerikában, Los Angelesben hunyt el. Halálos ágyán azt kívánta, hogy temetésén ennek a műnek egyik legcsodálatosabb tétele, a Ninye otpuscsajeshi, a Simeon ének hangozzék föl: Most bocsátd el Uram, szolgádat, békességben... Végso akarata nem teljesülhetett, mert nem volt olyan kórus a kaliforniai nagyvárosban, aki ezt el tudta volna énekelni...

Jegyek a *Filharmónia Budapest KHT.* jegypénztárában (VII., Madách tér) és a helyszínen kaphatók.

December 8-9-10-én a Régi Zeneakadémia (Bp. VI., Vörösmarty u. 35.) hangversenytermében a **Magyar Tudományos Akadémia, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Intézete és a Magyar Egyházzenei Társaság** ünnepi ülősszakot rendez abból az alkalmából, hogy 100 éve tette közzé **X. Pius pápa** a „*Tra le solitudini*” kezdetű **motu proprio**ját, melyben az egyházzenéről alapvető, máig is ható, egyetemes érvényű megállapításokat olvashatunk:

„Az egyházi zenének szentnek kell lennie, vagyis ki kell zárni magából minden profánt, nemcsak magában, hanem előadásának módjában is.

Valódi művészetnek kell lennie, mert nélkül lehetetlen, hogy a hallgatóban azt a hatást hozza létre, melyet az egyház a hangok művészetének a liturgiában való alkalmazása által elérni akar.

De együttal egyetemesnek is kell az egyházi zenének lenni abban az értelemben, hogy bár minden nemzetnek utat enged a maga külön zenei módjának érvényesítésére, ezt azonban csak úgy lehessen tenni, hogy az egyházi zene általános jellege uralkodó maradjon úgy, hogy midőn más nemzetbeli egyházi zenét hallgat, sehol se érezhessen kellemetlen benyomást.”

Minden nap 9.30 és 15 órakor kezdődnek az előadások, összesen 36 előadótól. A bizánci katolikusságot **Bubnó Tamás** a „Mit kell tudnia manapság a bizánci egyházzenesznek” c. előadásával képviseli a konferencián. A rendezők minden érdeklődőt szeretettel látnak.

December 20-án, szombaton este 19 órakor a Rózsák terei Görög Katolikus Templomban adventi egyházzenei hangversenyt ad a **Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Tanszékének Kórusa**. A katolikus, a protestáns és a bizánci kórusművészet kiváló, az adventi-karácsonyi ünnepekörhöz kötődő liturgikus zenei alkotásait élvezheti az odalátogató. A belépés díjtalan.

Bubnó Tamás karnagy

Антоній Годинка: Книга кириличных документуєв Русинув Мадярьцины

Антоній Годинка уд молодости зберав, переписовав, шорив языкові памятки пудкарпатських Русинув. Про затирьханость ділами и удавательськї чажкоты лем ништожно малу часть результауєв свого зберательства годен був опубліковати. Годинка найшов Гукливський літопис и убернув на нєго увагу *Алексея Петрова*, єдного из майрезультативнїйших изгядовательєв Пудкарпатя, котрого споминат и в переписці з Романом Годинков, пак и *Гадора Стрипського*. У статї Улогы русинської історіографії 1930-го года А. Петров окремно споминат за збирьку Антонія Годинки. Из переписки Годинки из Глібом Кінахом, мукачовськым монахом васіліяном, май потум гуменом, што ся точила у 30-і годс, указує ся, же у ріхтовануй книзі Архив васіліянуєв Годинка хотїв дати самостойное зачало кириличным (церьковнославянським, русинським итп.) жерелам, які меже латинськима творили лем меншу часть. У васіліянськых галичськых и жовкськых данях появлять часть перепискы єпископа Мануєла Ольшавського, а дякуючи пудпорї Петра Зедика, пітсбургського дохтора пудкарпатського веденя, удало ся му дати и окремов книжков сєсю доста россяглу податку жерел.

У 1943-45-х годах постарший уже научник пробаловав приготувати на даня переписанї ним кириличні документи. Хронологічно ушорєна, близко пятьстобокєва велїчезної цїнності збирька чекат на научникуєв нової ґенерації, котрі бы фахово оцінили, дали и поаналїзовали єї. Первинный порядок сєї навперєдно Годинком ушорєної, прилаженої на печатаня вадь тіпоґрафський набір збирькы при триманю (?) авадь ушорєваню (?) наслідства погубив ся. Меже розличнымя пописками з наслідства Годинки мож найти написанє Годинком вручанїє и часть спєредслова ид сєму ділу. Меже наслідством Антонія Годинки в хранилищи рукописув бібліотеки Мадярьської Академії Наук щї й инде булшєраз можеме натрафити на кириличні документи в оріґіналї вадь переписї. При сьой податці, в інтерєсі упозорнїня научникуєв публикує Годинково вручанїє ид ділу, написанє 1944-го года, и сохрєнену часть спєредслова.

Будапєшт, 13. януара 1944. г.

Вїчної Памняти 2. сєпт. помершого, а 5. сєпт. 1877.
рока во гробнищи кафедралной церкви на вїчний
покой положєнного

Др-а богословїа Антонїа Федоровича Чопей-а
посвящаю

Увод

По мойй гадці значит, ож хотїв б'єм, як и довжен єм, хоть и малый рахунок дати читающому листкы сьой мойй книжці о тых розвагах, котрі у мойй головї крутилися отколи'м лиш зачав туй поміщенї грамоты и письма собєрати. Много я тогды ломив голову. На самый перед присуєвав ся идо мнї тяжєлый вопрос: ци сут по наших

сєлах нашым языком и нашыми буквами т.є. цирилликов писанї грамоты? Пак далє де їх искати: ци мож їх и де мож найти и понаходити? Тяжкий вопрос и мало ги бы запутаный. Немношко ми толковати бы'го.

Щи молодым учеником много чував єм, же паны, котрым ся приходило над тым голову ломити, якісь разы совїтовали ся, як бы порадити безграмотности наших русинєв. Тым часом уже зберав єм письма тыкающїє до прошлости мункачовської єпархії, и убїждєн єм був, же не удаст ми ся ни єдну грамоту, цирилликов писану грамоту найти межи сими неазбучнымы людми. Алє помалы мусїєм признати, же гадка моя фалшива была. Нашї прадїды не были так глупї и на туюлькє безазбучні и безграмотні, на кулькє и яким їх до самопропасти надутї паны з высокого неба до нас заплєнтанї за 20 роков свїту представляли. Приходит ми ся смїяти, коли читаю у книзі, котру "В Празє" 1930 выдєв много межи Петроградом Будапєштом и Прагов мотавшийся проф. д-р А.(Леонидович) Петров: Древнїйшія грамоты по исторїи карпато-русской церкви и ієрархїи 1391 1498" ... сам пише (VII. ст.): "...в последней, вероятно, в моей жизни работе, нахожу уместным поделиться с читателями выводами старого ученого" сєсє высокоголєсное обявлєніє: (XIV. и XV. ст.) «В заклєчєніє позволю сєбє вкратцє наметить зацєди, стоящїя перед настоящими в будущими изслєдователями исторїи (!) Карпатской Руси... 4. Собрать все написанные кириллицей мелкіє памятники от древнейшей (!) поры до начала возрождєнія (!?) Карпатской Руси, как уж опублікованные... так и нахождєющїєся в частных руках или вообще гдє либє лежєщїє под спудом». Заставит ня смїятися зато, бо коли по намїтці зацєдєй для изслїдовательєв исторїи Карпатской Руси сконстатировєв, же: "До XVII. в. документарный матерьял являєтсє очєнь скудным, но скудным можєт быть, не столько сам по сєбє, сколько потому, что мало заботились о єго увєличєніи", а под запятков замїтив, же "для столєтїй XIII и прєдшєствующих нєльзя, конечно, об єтом и думать: ех nihilo nihil", тогды єсє, у чєтыри точки стїснуту, зацєду ги посїдїлїй пророк зачнє толковати: рєгєсты документєв уже напечатєнных, цирилликов написанї "мелкіє памятники" и т. д. Но упадє ми на гадку, же много, дужє много бы ми говорити, алє не яло ся ни правду, аж бы яка чиста была, мертвому на очї метати. Зато верну ся назад ид мелкым цирилськым памятникам, о котрых опят под запятков не говорит, ай ги бы з горї долу "замїтит": «Большую пользу могут принєсти местные любитєли науки... (XV. ст.)»

Предпуєчєнє поясняющєе и толкующєе слово

Коли сєсю книжциєу мою, котру, хоть яка тонєнька, ги за 60 роков помалы списєвав и порабльєвав єм, нынї, на концї живєта, як 81 лїтный прєстарїлїй дїдик из сьєго марного свїта забєрати бы ми ся и не докончєну роботу другым мушу лишити, чєстным и смїрєнным людьом угорскєдержавным русинам во руки дам, на самый

» перед, зараз на порозі всім тым, ажбы ся такі легкомысленники, Боже не дай, понаходилися, котрі бы якісь, хотьякі сепаратистичні тенденції на очи ми метати сміли и отважили бы ся, голосно кажу, же дуже, дуже и страшно блудят и замыляются. И повторяю, же ницят до сих писем не розуміют и нич до діла не знают и не мають, и не треба ми ницят и не чувствую ся обов'язаним боротися и обганяти против сих зломысленников. Бо хто позорно и из гадков перечитат туй выпечатані писма, аж бы лиш мало чести и совісти мав, должен признати, же ни меншого сліда и наймалійшого знака не найде во них якогось хотякого сепаратистичного наклоненія, ниякого - изма, як то славо- и панславо-, тай москвофилизма. И зачим ниже шырше розтолкую сесь вопрос, туй накурто тують спомнуну, же противники зборника из соціально-политичных мыслей рушают, пускают и розвивают свои теорії, а зборник е чисто историчное діло. И додам ищи величезну разлуку соразмірно так во пространстві, як во числі людства межи славянством, маскальщином и тутешным русинством е и так велика, ги межи копицьов сина и зерном пшеничным. Та зато, бо книга писем на ділі и по строгой об'єктивности цілком безтенденціозна, не пуцаю ся из сими злобами в полемію, ай обратно, так гадаю и гадку мою просто выповім, же давно, давно, так коло 20-ых годах, коли в Россіи Калайдович граматично виробив Ломоносовом на литературный простор поднятое а-нарічіе Москвы, т. е. перед якимись 100 роков треба бы было сесі стародавні писма призазберати и выдати. Тогды бы бли всі честні и сміренні тутешні русины сознати могли, як далеко, страх далеко прапрадідов доля отвела їх от "Червенских Городов" дале там зад ними от Кіівщины, тай щи май туды ид сіверу, от Московщины, с котрыми крем віры и буквы нигда нич общее не мали. Тогды бы были могли статися самосознательні угорські русины, котрі так много и так задарь змагали и трудились обы десь якомь, хоть як тоненьков ниточков привязалися ид широкой московской литературі, котра угорорусинское усилованя и не збачила, не обы была подперала.

Же состав сих стародавних писем по правді безтенденціозный, видно из того же сесі документи исклюзивно на церковно-славянском язці н нашым говором писані и то так, же I-ша и II-ра часть май придержуеся ид церковно-славянському языку, хотья и во них находятся позамишані слова нашої бесіды, покї во III-ой части поміщених письмах переважнт наша бесіда церковно или общее славянський язык.

Кождому угорському русинові дотеперь хыбіла книга документов. Бо правда, ож и переже туй там выдруковалася поедна грамота, но у воросі тепер першый раз появиться сборник документов. Но сесе обстояня, же не было передо мноу примірника, не путало мене. Може быти, же причина тому, же нихто ся не об.рав до збераня наших старых писем, же тяжко даются читати. Но мині нелегкое читаня цирилликов не причиняло тяготы ... Тому же книга документов так

поздно могла выпечатати и появиться, единственна причина была поисканя и посписованя сих писем. Нихто ся не брав до діла...

Угорскодержавным Русинам! Честні Люде!

Маю честь и щастя Зборник Писем Урядных и Приватных Цирилликов Писаных Угорскодержавных Русинов предложить и вручити Вам до вниманя.

Я сесі стародавні писма из першу на свою дяку читав и зберав. А теперь старостыов примушенный отказуюся от них, але перше щи передаю и вручаю їх внукам поздним тых дідов и прадідов, котрі їх писали: так ги перед сто, два- или тристо годами. Мині дуже на дяку было, дознаватися, што діяли, які гадки мали и т. д. наші тутешні стародавні дідики. И думав ем собі, же и другі удячно читали бы их. Зато передаю сесь зборник у руки їм. Най ся тішат давно на папірь зложенными словами тогдашних тутешных предков своих.

И коли зборник мой писем тых, што ми ся удало собрати, передаю Вам на читаня, лем ото маю открыти и то ми на сердци лежит, же, хотья и во сами новійші часы без сумніваня болше писем пропало, ги хоть коли переже, не удало ми ся собрати под тыми 58 роками, што'м их зберав, лиш меншу часть. А болшой части болша часть, як кажу, пропала.

Будьте здорові!

Матеріал ушорив Проф. Др. Иштван Удвори

¹ Поз. **Hodinka A.**: A munkácsi görög katolikus püspökség okmánytára. 1. köt. 1487-1715. Ungvár, 1911.; ёго же: A Munkácsi Püspöki Levéltár leltárkatalogizálása. Görögkatolikus Szemle. 1913. 18-19. század.

² Поз. **Петров А.**: Памятники угорорусской письменности. Матеріалы для исторії Угорской Руси. IV. С. Петербург. 1906. 35.

³ **Петров А.**: Задачи карпаторусской исторіографіи. In. Древнийшія грамоты по исторії карпаторусской церкви и іерархіи 1391-1498 г. Прага, 1930. XV.

⁴ Поз. **Романувъ Антоній**: Переписка епископа нашего бл. п. Михаила Мануила Олшавського зь тогдашними гуменами Гедеоном зь Пазиномъ и Йоанникиемъ зь Скрипкомъ. Записки Чина Св. Василия Великого. Жовка, 1934.

⁵ Поз. в хранилищи рукописув бібліотеки Мадярської Академії Наук: MS 4812/12.

⁶ Спис наслідства появленый у сьом томі, а щи скорше быв появленый у факсимільнум даню Глаголниці и репринті Утцюзныни, котрі даня также спомянуті у сьом томі.

⁷ Поз., приміром, в хранилищи рукописув бібліотеки Мадярської Академії Наук: MS 10794/1-4; MS 4814/1; MS 4815/14; MS 4817/8-10; MS 4818-4819.

⁸ Нахудное місто: хранилище рукописув бібліотеки Мадярської Академії Наук, MS 4812/12. Подробнійше за исе поз. **Udvari I.** (ред): Hodinka Antal válogatott kéziratai, Vasvári Pál Társaság Füzetek 11., Nyíregyháza, 1992. 79-96.

A Hodinka Antal Országos Ruszin Értelmiségi Egyesület az alábbi célokat fogalmazta meg az alapszabályában:

- A névadó, Hodinka Antal szellemi örökségének ápolása, kéziratok műveinek felkutatása és annak széleskörű publikálása.
- A ruszin identitás és hagyományok megőrzése a kultúra területén, valamint a magyar és megóvása, ápolása.
- Konferenciaszervezés, továbbképzések, kiállítások szervezése.
- Ismeretterjesztő és az egyesület programjához kapcsolódó egyéb ingyenes kiadványok készítése és terjesztése.
- Külföldi támogatás befogadása és ezen összegeknek a célkitűzésnek, tevékenységnek megfelelő felhasználása.
- Tudományos tevékenység, kutatás és ezen tevékenységek támogatása a hazánkban és a határon túl élő ruszinok körében.
- Az Európai Unió kisebbségpolitikájának népszerűsítése hazánkban és a határon túl.
- Ruszin közéleti szereplők képzése, felkészítése, támogatása.
- Ruszin etnikai közgyűjtemény (múzeum) létrehozása.

Almanach (Kalendárium) kiadása, (tudományos-kulturális-információs éves kiadvány)

E célokat közhasznú tevékenységként, e tevékenység kielégítését nyereség- és vagyonszerzési cél nélkül szolgáló tevékenység folytatását közhasznú egyesület formájában végzi.

Председатель: проф. Др. А. Лявинец

Зам. председателя: др. А. Фединец

Секретарь: Й. Стринська

Адрес/Сím: Hodinka Antal Országos Ruszin Értelmiségi Egyesület (HORUE)

Magyarország, Budapest, 1081 Rákóczi út 69. III. 52

Tel./fax: 36-1-333-01-44

E-mail: lavinec@freemail.hu

Bank sz. : Swift kód: TAKBUHB 54700082-18003699

Деревляні церкви

Fatemplomok

„A kárpátaljai népi faépítészeti remekművek megőrzéséért” Nemzetközi Alapítvány

1. Az alapítót az a tartós közérdekű cél vezérli az alapítványi vagyon adományozásakor és annak hasznosításakor, hogy a kárpátaljai faműemlékekremekművek megőrzését az utókor részére biztosítsa.

Ennek a keretében az Alapítvány feladatai:

- Felhívni a széleskörű közvélemény figyelmét a kárpátaljai szakrális faépítmények kulturális jelentőségére, amelyek között sok számú mestermű is található.
- Ezen feladat teljesítését a népszerűsítő program keretében tudományos publikációk, fotó kiállítások, előadások, videofilmek vetítése által valósítja meg az Alapítvány.
- Feladata a kiválasztott (mint kulturális jelenségek) etnikai, építészeti és történeti tanulmányozása (fotózás, felmérések, építészeti és szerkezeti analízise) konzerválási, restaurálási tervek elkészítése (hiányosság esetén).
- Az építmények konzerválás, restaurálási (a műemlék állapotától függően) mentési munkák kivitelezésének megszervezése, ellenőrzése.

A tervezett munkák a kidolgozott program és ütemterv, valamint műszaki tervek alapján az Alapítvány kivitelezési csoportja irányítása alatt történnek a polgári és egyházi hatóságok egyeztetése és szoros együttműködése mellett.

2. Az Alapítvány által végzendő közhasznú tevékenységek köre:

- kulturális tevékenység
- kulturális örökség megóvása a műemlékek védelme
- kulturális nevelés, oktatás, ismeretterjesztés

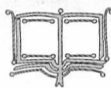
Az Alapítvány politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt.

3. Az Alapítvány működése során céljai megvalósítása érdekében:

- együttműködése a polgári és egyházi hatóságokkal, illetve azok szervezeteivel,
- kapcsolatot tart nemzetközi szervezetekkel, külföldi alapítványokkal és intézményekkel,
- a felsorolt alapítványi célok megvalósításához anyagi és dologi eszközöket gyűjt és nyújt, továbbá tulajdonjogot vagy bérleti jogot szerezhet,
- másodlagos jellelgegyonával gazdálkodik, szolgáltatásokat nyújt.

4. Az alapító a fenti közérdekű célok megvalósítására, támogatására rendeli az Alapítvány vagyonát.

Bank sz. : OTP Bank Rt.: 117 86001-20160364

Етнографічний очерк угро-руських (печатається в оригіналі)

Жаткович Юрий Калман

„Етнографічний очерк угро-руських” Жаткович Юрий Калман написав на мадярському мові, згодом переклав його на русинський мові. У 1896 році частина цього твору появилася в „Етнографічному збірнику” НТШ у Львові на українському мові, що викликало невдоволення автора.

И. Поп „Энциклопедия Подкарпатской Руси” Ужгород, Изд. В. Падяка, 2001, стр. 173

Продовження (початок у числі 1., октябрь 2003).

Стефан Мустянович, парох і намісник Пилипеський у Марамороші (+ 1864) видав 5 томів церковних проповідей року 1863-го.

Александр Илькович, каноник капитули Мукачівської (+ 1779) написав і видав багато прекрасних віршів по-руськи і по-латинськи.

Іоан Артим, священник єпархії Пряшівської року 1671-го видав 5 томів церковних проповідей.

Іоан Дулишкович, парох і намісник Чинядівський у Беравській вармеї написав і видав в 3 томах твір „Історическі черти угро-руських”.

Николай Гомичков, почесний каноник і законоучитель при гімназії Унгарської за багато років видавав руську газету „Карпат”, написав і видав для гімназійних ошкол „Догматическое богословіє”, а для юношества „Молитослов”, котрий уже 6 раз був до тепер виданий. Гомичков помер року 1884-го.

Іоан Раковский, парох Изкий і консисторіальний радник у Марамороші (+ 1885) видав року 1858-го першу руську газету на Угорщині „Церковная газета”. Он же видав першу „Русско-мадярську грамматику”.

Александр Гомичков, секретарь фінансовий (+ 1892) написав багато історических, етнографічних творів в руських і мадярських газетах і „Місяцесловах”.

Іоан Мондок, архимандрит і каноник капитули Мукачівської (+ 1886) видав нікотрі свої отличні проповіді по-руськи і по-мадярськи і написав багато хороших діл в руські газети і коротку історію єпархії Мукачівської по-латинськи.

Игнатій Рошкович, славний педагог і протоієрей капитули Мукачівської (+ 1895) перевел майже всі церковні книги на мадярський мові і видав для греко-католиків мадярської народности обширний Молитослов, котрий уже багато раз був виданий.

Андрей Балудянский, каноник капитули Мукачівської (+ 1853) написав і видав церковну історію по-руськи, по-латинськи і по-мадярськи.

Андрей Попович, парох Велико-Копанський в вармеї Угочанської, консисторіальний радник і кавалер ордена Франциска Йосифа 1-го видав уже в 40-х роках руську Азбуку „Камень Віри”, котра фонетиком була писана. Но скоро залишив фонетику і всі трудові свої по тому етимологів писав. Издав більше раз „Великий церковний Зборник” і „Біблію” для народних і середніх ошкол.

Виктор Гебей, протоієрей капитули Мукачівської в 70-х роках видавав газету „Новый світ”.

Іоан Сильвай, парох Туря-Ремітський в вармеї Унгарської, под псевдонимом „Уриил Метеор”, написав багато прекрасних і іскусствених повістей, романів і віршів, котрі майже всі в руських газетах і за границей були напечатані.

Александр Митрак, парох Ворочувський в Вармеї Унгарської видав „Русско-мадярський словарь” в 5 томах і написав в руські газети багато різних статей.

Александр Павлович, парох Вишні-Свидницький в вармеї Шарішській под псевдонимом „Татранський Орел”, в 50 років пише прекрасні свої народні пісні.

Александр Духнович, каноник капитули Пряшівської (+ 1865), був найбільшим народолюбцем і першим народним поетом угро-руських, котрому вірші і днес співають на Угорській Русі.

Евгеній Фенцик, парох Велико-Раковецкий в вармеї Угочанської писав вірші под псевдонимом „Владимир”, видавав для гімназій „Литургику”, для народу „Молитвенник”, а в 1886-го видає церковно-літературний журнал „Листок”.

Емилій Меллеш, парох і намісник Мало-Добрянський в вармеї Землинської написав по-мадярськи „Толкованіє греко-католических обрядів і праздників” в 2 томах, видає „Молитвенник” для греко-католиків мадярської народности і видає в 5 років для тієї же „Місяцеслов”.

Др. Александр Микита, професор на теології Унгарської і почесний каноник видає „Церковний Типикон” і по-мадярськи „Литургику”, видавав за два роки по-мадярськи церковно-літературний журнал „Верховинський Сіон”.

Константин Невицкий, парох Радванський в вармеї Унгарської видає мадярську газету „Kelet” („Восток”), котра заступає інтереси всіх греко-католиків Угорщини.

Кирилл Сабов видає „Руську Граматику” і „Сборник” з літератури велико-руської. Сабов є священник єпархії Мукачівської і професор при реальній школі в Кошицах.

Виктор Кимак був редактором в 70-х роках газети „Світ”, а року 1874-го видавав першу руську сатиричну газету „Сова”, з котрою лиш 4 или 5 номерів появилася.

Туди є місто поговорити в обществі св. Василія Великого. В початку 60-х років на взованіє і при покровительстві Василія Поповича, єпископа Мукачівського, заклали народолюбці руське общество св. Василія Великого за ото, аби дати народним і середнім ошколам учебні книги по-руськи, а народу полезні видання. По утверджені своїх правил общество духом взялося за діло і почало издавати газету „Світ”, „Місяцеслов” і учебні книги.

Ід молодим писателям угро-руським принадлежить Евменій Сабов, священник і професор руського мови при гімназії Унгарської, котрий видає „Русско-мадярську грамматику”, „Христоматію” угро-руської і церковно-славянської письменности.

Из книги „Юрій Жаткович як історик та етнограф” Олег Мазурок. Ужгород. 2001.

(Продовжує в наступному номері)

Zádor Dezső emlékest a művész 90. születésnapja alkalmából

A Ruszin Kisebbségi Önkormányzat jubileumi hangverseny keretében emlékezett meg Zádor Dezső, születésének 90. évfordulójáról ez év tavaszán.

A rendezvényre Budapesten a Cseh Konzulátus Kulturális Központjának vezetősége ajánlotta fel a dísztermét, ami mintegy emlékeztette a megjelent vendégeket arra, hogy **Zádor Dezső** tanulmányait, tehetségének kibontakoztatását, azt az igen magas szintű tudást, aminek révén elérte nemzetközi sikereit, a nagy múltú Pražský Štátní Konzervátor Húdbý, azaz a **Praági Zeneművészeti Akadémián** szerezte meg, mégpedig „S trojnásobním vyznamenáním” - háromszoros kitüntetéssel. A több mint száz éve fennálló tanintézmény gyakorlatában ez volt az első eset, hogy valaki három szakon (plusz fakultatív egy negyediken is) kitűnő eredménnyel szerzett művészi képesítést. Olyan világhírű tanárai voltak, mint Václav Talich karmester, Vítězslav Novák és Jaroslav Křička zeneszerzők, Karl Wiedermann orgonaművész, Ružena Kurzova zongoraművész, és a Károly egyetemen Zdeněk Nejedlý, a filozófia nagynevű professzora.

Egyébként Zádor első előadói sikerét mint gimnáziumi növendék 1925-ben, tehát tizenhárom éves korában **Brnoban** és **Pízenben** aratta. Saját kísérezőzenéjét játszotta egy sportbemutatón, majd a búcsúesten több klasszikus zeneszámot adott elő nagy sikerrel. A helybéli újságban külön cikkben méltatták a „kis virtuóz” produkcióját.

Tanulmányai befejezése után, Zádor a Praági Művelődésügyi Minisztériumhoz tartozó Folklórosztályon dolgozott mint **Kárpátalja zenei referense**. A népdalkutatás is az ő hatáskörébe tartozott, ebből kifolyólag sok időt töltött Kárpátalján, és behatóan foglalkozott népdalgyűjtéssel.

Első gyűjteménye 156 kárpátaljai ruszin népdalt foglalt magába. Ahogy a gyűjtemény bevezetőjében írja: „Z duvodu jasnejsiho přehladu” (azaz, hogy áttekinthetőbb legyen), tehát a minisztérium részére készítette ezt a gyűjteményt, ami azonban végül is **Bartókhoz** került. **Bartók** sok értékes megjegyzést fűzött a dalokhoz és ceruzával írta be észrevételeit (ahogy egyik Zádornak írt levelében említi) „azért csak ceruzával, hogy könnyen ki lehessen törölni”. Zádor nem törölte ki ezt, és így Bartók észrevételei megmaradtak az utókor számára.

A jubileumi hangversenyen ez alkalommal Zádor Dezsőt, Kárpátalja zenei életének vezéregyéniségét, mint

embert méltatták elsősorban. A kiváló zongora és orgonaművész, karmester és népdalkutató, zenetanár, és az ungvári (ma már az ő nevét viselő) Zeneművészeti Szakiskola első igazgatójának humanizmusa, szerénysége, tapintatossága csodálatos egyénisége révén, méltán sorolható az úgynevezett „**nagyok**” közé. Ki-egyensúlyozott életvitelével, szorgalmával és kitartó alkotói tevékenységével, családjára iránti szeretetével, jó példát mutatott gyermekeinek, akik viszonzva az ő odaadását, apjuk nyomdokait követve mind a négyen zenészek lettek. Igaz, ebben az édesanyjuk is nagy szerepet játszott, mivel ő mint hegedűművész, ambícióit, tehetségét, karrierjét áldozta fel a nevelés oltárán, négyfelé osztva saját művészetét.

Ezen a jubileumi emlékestén gyermekei, és a család más tagjainak, valamint tanítványainak és tisztelőinek fellépését fogadta nagy szeretettel a hallgatóság.

A jubileumi est első részében e sorok írója beszélt a mester életútjáról és alkotói tevékenységéről.

A hangversenyt, **Zádor Imelda** zongoraművész, Dezső legidősebb lányának tanítványa, **Kocsis Anna** kezdte. A szakközépiskola jeles növendéke igazolta, hogy tanárnője nemcsak mint előadó, de mint pedagógus is öregbíti a Zádor család jó hírnevét. Ezután Imelda, apja egyik igen népszerű művét, az „Etűdöt” játszotta el őszinte átéléssel, nagy technikai készenlétéről is tanúbizonyságot téve.

Mivel Zádor csellóra nem komponált művet, fia István a **Debreceni Szimfonikus Zenekar** szólamvezető csellóművésze, J. S. Bach csellósólóra írt D-dúr szvitjét adta elő apja emlékének tiszteletére. A rendszeresen koncertező művész magas színvonalú produkciója elkápráztatta a közönséget.

Zádor András, zeneszerző és énektanár (Dezső öccsének, Endrének a fia) aki a **Debreceni Református Tanítóképző Főiskola** ének-tanszékének docense, a nagybátyja tiszteletére komponált két dallal fejezte ki a mester iránti hódolatát, egyúttal biznyságot téve saját tehetségéről is. A dalokat **Fenyvessy Zsolt**, a Debreceni Kodály Kórus szólistája is. A dalokat **Fenyvessy Zsolt**, a Debreceni Kodály Kórus szólistája énekelte, megnyerve a közönség tetszését. A dalokat a szerző kísérte zongorán.

Boniszlavszky Tibor

(folytatás a következő számban)

A két művész: Zádor Dezső és Boniszlavszky Tibor

Катехизація по матеріалам „Малого греко-католического Катехизма про русинські діти”

Составив: о. Франтішак Крайняк, гр. кат. душпастыр в Межилаборцях

Святоє письмо (писаніє)

Про тото, як Господь Бог сотворив світ і первых людей, говорить книга, котра называється Старый Завіт.

Тота книга описує иши и кругі діла. Напримір: исторію Израильского народа из котрого родився Спаситель світа Иисус Христос. Про Иисуса будеме бисідувати пужніше. Типирь треба знати туюко тото, што його наука находитсь у книзі, котра называється Новый Завіт, У Старому и Новому Завіті суть накази як має чоловік на сему світі жити.

Чого єсьме на сему світі?

Завто, што мы Господа Бога Познали, любили, ишли як наказувуть його заповіді и пак по смерти были спасені, то значить, ош обы наша душа досталась до вічного блаженства. Каждый чоловік раз умре. Чоровік умре, айбо його душа уже без тіла жыє у вічності. А буде так жыти усе, бо душа чоловіка є безсмертна. Кидь мы на сьом світі жыли як наказувуть Божі заповіді, по смерти буде наша душа спокійна и буде видіти Господа Бога. Тото є вічне блаженство.

Кидь мы не жыли, як наказувуть Божі заповіді, наша душа по смерти не буде мати покой, бо не буде видіти

Господа Бога. Тото є вічна погыбель.

Што маєме робити, обысьме были спасені?

А) Маєме віровати прав-дам, котрі Господь Бог одкрыв людям.

Б) Маєме додержати, што Бог наказав.

Де находитсь правды, котрі Господь Бог одкрыв людям?

Находитсь у Святому Письмі и Святому Преданію.

Што вто є Святоє Письмо?

Святоє Письмо тото суть святі книги, у котрых Бог одкрыв правды віры черкз святописцюв. Святоє Письмо иншак называється „Библия”. Має дві часті: Старый Завіт и Новый Завіт. У книгах Старого Завіта находитсь вшытко тото, што Бог одкр Новый Завіт людям перед рождеством Иисуса Христа, через патріархув и пророкув. У книгах Нового Завіта находитсь тото, што Бог одкрыв людям через Иисуса Христа. Старый Завіт має 45 книг, Новый Завіт 27.

Што вто є преданіє?

Святоє преданіє є наука, котру ученики Иисуса Хриска (апостолы) од Спасителя чули и словами проповідовали, но до книг не записали.

Вшытко тото, што Бог людям одкрыв, віруй твердо и на усе!

Осінь у подкарпатських селах

Прийшла осін. Сонце из дня на день дає менше світла и теплоты. Дні ставуть куртими, а ночи довгими. Природа приготавлиється до довгого зимушнього спочинку. Земледільці беруть крумплі, ламлють тенгерицю, завозять послідньое сіно на зимувлю худобі. Зерно уже дома на подах, у сусіках. Газды на своих дарабах орють стернянку, быльнянку, сівуть озимину на будущий рук.

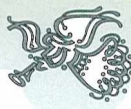
Людські обыстя заповнені пшеничноу и житнов соломоу, у чурях и оборогах повно сіна.

Листя на деревах помалы тратить свою зелену фарбу, жовкне, челленіє, темніє. Оно уже выповнило свою літню функцію обміну веществ и паде на землю, прикрыває коріня и тым самым сохраняє їх од морозу, а пак гние и за довгі зимушні дны пуд снігом из нього робиться гнуй.

Жоны и молоді невістки тругь коноплі, чешуть прядиво, обы довгими зимушними днями мали што прясти. А коли стає темно, у хыжах збираються сусіды, хлопці и дівчата до пувночі луцать тенгерицю. При сьому фіглюють, співають красні русинські співанки, а коли кунчаться робота, бавляться, мичуть на себе піра, мастяться чорним снітиєм... Затим газдыня гостить ушиткых вареным стручком и солодким вином.

Звірька, як и люде, тоже готовится до зимы. Многі потята збираються у великі стаі, прощаються из руднов землив и из смутком перелітають у чужі теплі краї. Другі, „домашні», приспособляються до зимы шилияк: из хачув прилітають до сел, роблять собі пристанище у чурях, у оборогах. Іду глядають собі межи домашньими курьми. Чим ближе до снігу, тым природа смутніша. Студені вихры розганяють теплоту слабого сонця. Місто студеных дождьув залітає помалы сніг и зима уже на порозі.

М. Алмашій

Русинські вісті

6 грудня Общество Русинської Інтелігенції ім. А. Годинки проведе вичур пам'яті познатого русинського діятеля Е. Фенцика по поведі 100 років із дня його смерті.

14 листопада сталося відкриття русинської воскресної школи. Заняття будуть проводитися у резиденції ВРМС.

У Мучоні відбудеться виставка русинських народних вишивок. Відкриття виставки состоится 28-го листопада у Мучонському музею.

17-го листопада Європейське Бюро Малохоснованих Языкв провело розширену конференцію у Будапешті, у зданні Сербського Вседержавного Самоуправління. Основна ціль конференції організація структури урядництва в Мадярщині. Конференцію організували Урядництво Національних і Етнічних Меншин і Сербське Вседержавне Самоуправління. Майшироку інформацію публікуємо у слідуючому номері.

Ruszin hírek

Emlék estét rendez a Hodinka A. Egyesület december 6-án, mely témája „Fencik Eugen élete és munkássága”.

November 14-án az ORKÖ székháza adott otthont a Ruszin Vasárnapi iskola első foglalkozásainak.

Ruszin népi hímzést bemutató kiállítás nyílt meg november 28-án Mucsonyban.

November 17-én a Kevéssé Használt Nyelvek Európai Irodája (EBLUL) EU Konferenciát tartott. A találkozó célja, hogy az Iroda munkájában való magyarországi részvétel szervezeti hátterének kialakítása megkezdődhessen. Konferenciát a NEKH és a Szerb Országos Önkormányzat szervezték meg. Bővebb tájékoztatást a következő számunkban közöljük.

Русинська кухня

Ruszin konyha

Стринська Йолана родила ся 1935. 01. 04 у Мукачові. Закончила музикальне училище в Ужгороді по класу фортепіано. 37 років проробила у Мукачівській дитській музичній школі як педагог. Типирь живе у Будапешті. Секретарь Общества ім. А. Годинки. Учасник русинського музичного ансамблю. Крім сього, Йолка прекрасна газдиня. Без неї не обходиться ні єдно русинське торжество, на котре вона усе приготує традиційні русинські страви. Подаємо рецепти Йолки.

газдиня. Без неї не обходиться ні єдно русинське торжество, на котре вона усе приготує традиційні русинські страви. Подаємо рецепти Йолки.

Ріжові нудлі

Продукти: 1/2 літра молока, 1/2 літра ріжа, жовток 1 яйця, припзі.

Ріж зваримо у молоці і мало посолимо. На мисильнуб дошці зробимо на палець товсті і довгі нудлі. Сесі нудлики посиплемо муков, замочимо у жовток і у припзі. Після сього нудлики випечемо у масти (олау) і подаємо із мясом.

Крумплёві кнедлики

Продукти: 650 г тертых крумпель, 500 г муки, 180 г

грізу, 10 г соли.

Крумплі поваримо, потреме (пореселюємо), а потом додаємо муку, гріз, посолимо и дуже добре вымісимо. На пробу поваримо із сього тіста єден малый кнедлик, и кидь вун у міру твердый, добавимо у него мало молока. Потом із тіста робимо кусы (толщинов у 3 см), кладемо їх у солений кипятюк и варимо 20 минут. Поварені кнедлики вибираємо и поріжемо на кусы товщинов 2 см. Подаємо до мяса.

Суканиця

Продукты: 1 яйце, 4-6 ложок воды и мука.

Выбьем 1 яйце, добавим до него 5 ложок воды и только муки, кулько потребує, штобы вымісити до половины твердое тісто. Потом выкачаем из него листы у палець товщинов и отщипуючи маленькі кусочки (суканицю) употребляємо їх у разні поливки.

Галушки из припзюв

Продукты: 1 л. масти, 2-3 яйца, зелена петрушка, припзі.

Покладемо у миску 1 ложку масти и добре мішаємо (10 минут). Потом выбьем 2-3 яйца и смішуємо із мастю. Коли тото готово, добавляємо припзі, обы достати консистенцію густого тіста, посічену зелену петрушку. Коли поливка закипить, добавляємо у неї ложков кульки из готового тіста величинов, як опріх.

Картини трьох Манайлів Három Manajló képei

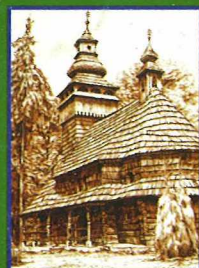
1

Манайло Иван
János Manajló (4, 5, 6)

4

Манайло Андрій
András Manajló
(7, 8, 9, 10)

7

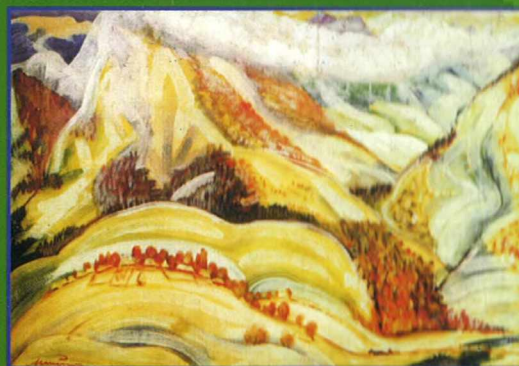
8

9

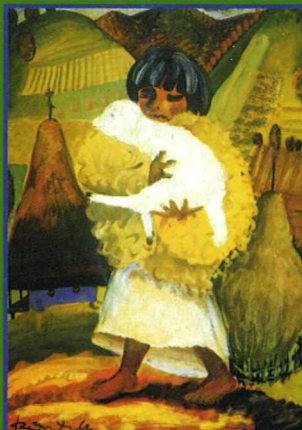

10

3

Манайло Федор
Fedor Manajló (1, 2, 3)

2

6

5

Kiadja
az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Mikóházi István felelős szerkesztő

Dr. Ljavinyec Sztjepán főszerkesztő;

Dr. Lyavinec Mariann, Bubnó Tamás szerkesztők;

Manajló András művészeti szerkesztő;

Szkiba Irén szerkesztőségi titkár;

A szerkesztőség címe: 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.

Tel.: (06-1) 220-8005, Tel./Fax: (06-1) 468-2636

E-mail: rusynskijsvit@orko.hu [http:// www.ruszinok.hu](http://www.ruszinok.hu)

Nyomdai munkálatok: AMG experts Bt.

Выдає:

Всержавное Русинське Меншинове Самоуправление

Члены редакции:

Др. Іштван Мікогазі відповідальний редактор;

Др. Степан Лявинец головний редактор;

Др. Маріанна Лявинец, Томаш Бубно редакторы;

Андрій Манайло художественный редактор;

Ірина Скиба секретарка;

Адрес редакции: 1147 Будапешт, улица Дярма 85/б.

Тел.: (06-1) 220-8005, Тел./Факс: (06-1) 468-2636

E-mail: rusynskijsvit@orko.hu [http:// www.ruszinok.hu](http://www.ruszinok.hu)

При передрукуванні посилатися на "Русинський Світ"

ISSN: 1785-1149

Hodinka Antal Országos Ruszin Ertelmiségi Közhasznú Egyesület támogatásával jelenik meg 1000 példányban.